HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מה לי שיעור קודש כו׳ [ג:] ושיעורא דשני ליה לא מסתבר יב] להו דכ״ש דמחשבה דמינכרא יג] פסל רחמנא שלא יאמרו מוחר לשנות: **חטאת קרייה רחמנא לא ישים עליה**[יד] **לבונה כי חטאת היא.** (ויקרא ה) מה חטאת פסולה שלא לשמה טו] אף היא פסולה שלא לשמה: **מוחרה נדבה.** הפרים מעות למנחת סוטה טז] ז)והוו המעות יותר מן הטעורים יפלו לנדבה דהייגו לשלם עשרה שופרות שהיו במקדש והיו נותנין בהן אותן מעות וכשהיה מזבח בטל היו קונין מהן כבשים לעולות הבשר לשם והעורות להכהנים וקרי להו נדבת ציבור: **עון כפיב בה.** מזכרת עון ובחטאת נמי כתיב ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה: **מה חטאת מוחרה נדבה.** כלומר בשילהי ולד חטאת במסכת תמורה (דף כג:) זו מדרש דרש יהודע הכהן כסף אשם וכסף חטאות להכהנים יהיו דבר הבא ממותר חטאת וממותר אשם ח)הבשר לשם יז) ועורות להכהנים: באשם כתיב [ויקרא ה] ולא ידע ואשם ונשא עונו: **זו היא שיבה זו היא ביאה.** מפרש בתורת כהנים ט) מה ביאה מולן וקולה וטוח ומוחן ומן לו שבוע. אלמא גמרינן ג״ש כה״ג ואע״ג דלא דמו התיבות הואיל ושייכים לשון ביאת הבית הן ויש לשונות אחרים לבל זה עיקר: **מעונו דשמיעת קול.** דשמיעת קול חטאת היא: **מגלן.** הואיל ולא גמר מחטאת יח]: **דכתיב בה**[יט]. בחטאת נשיא חטאת הוא ט) ולא יב] שבא שלא לשמו: **אשם גמור כו׳ הוא לאחר הקטרת אימורין.** בפרשת לו מא אהרן והקטיר אותם הכהן המזבחה אשה לה׳ אשם הוא ט) והילכך אשם לא מיפסיל ב) בשלא לשמו דהא בהקטרה כתיב בא] והקטרה לאו עיקר הוא. ולישנא למיפך הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו שלא לשמו בב] דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמרינן בפ׳ תמיד נשחט במסכת פסחים (דף נט:) דנעמאלו אימוריו לא שאכלו לו מעבד כפרה ונאכל הבשר אבל פסח וחטאת כתיב הוא בשחיטה זבח פסח הוא [שמות יב:] ג)בזבח נשיא כתיב ג) ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה לפני ה׳ חטאת הוא: **ואלא הוא.** דאשם למה לי: **שניתק לרעייה.** שנתכפרו בעליו באחר בד] ובחטאת אחלא למיתה וקיימא לן ה) כל שבחטאת מתה באשם רועה ולכשיתמתה ימכר ויפלו דמיו לנדבה ואם כבר ניתק לרעייה שמקריבו לרועה ושחטו פתם כשר לעולה דהא סתמו לעולה ואין שם אשם עליו בה]הפופרות נדבה ט)[לעולה] כדפי׳ לעיל: **לא ניתק.** אלא מקריבו לרועה ושחטו ה)(אשם) פתם לא מתכשר לעולה דעליון שם אשם עליו ובעי עקירה לשחטיה בהדיא לשם עולה דכל כמה דלא עקר מייניה שם אשם לא מתכשר: **דאמר קרא הוא כהוייתו יהא.** בו] ו)פסול הוא: **פסולה.** מהקטיר ושייריה אין נאכלין: **להמיר.** מחדש: **אשם גזיר.** גזיר עמא מבית אשם להכשיר למנין נזירות טהרה כדכתיב והביא ככב בן שנתו לאשם והיתרים הראשונים יפלו וגו׳ (במדבר ו): אשם

מה לי א״ר שמעון טעמא דר׳ שמעון משום מחשבה דמינכרא לא פסלה והא מחשבה דמינכרא הוא או דילמא טעמא דר״ש משום דכתיב [1]וזאת תורת המנחה וזבח לא כתיב אמר ליה [2]כלום הגענו לסוף דעתו של ר״ש כרבה לא משני ליה משום קושיא דאביי כרבא לא משני ליה משום [3] קושיא וזאת תורת החטאת כרב אשי לא משני ליה משום קושיא דרב אחא בריה דרבא: חוץ ממנחת חוטא ומנחת קנאות: בשלמא מנחת חוטא [3] חטאת קרייה רחמנא [2]לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא וגו׳ אלא מנחת קנאות מנלן דתני תנא קמיה דרב נחמן [3] [4]מנחת קנאות מותרה נדבה א״ל שפיר קאמרת [5] [3]מזכרת עון כתיב בה ובחטאת כתיב [4]ואותה נתן לכם לשאת את עון העדה מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת קנאות מותרה נדבה וכחטאת מה חטאת פסולה שלא לשמה אף מנחת קנאות פסולה שלא לשמה אלא מעתה אשם יהא פסול שלא לשמו דגמר עון עון מחטאת דנין עון מעון ואין דנין עונו מעון מאי נפקא מינה והא [3]תנא דבי ר׳ ישמעאל [5]ושב הכהן [6]ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה ועוד ליגמר עונו עונו מעון דשמיעת הקול דכתיב [7]אם לא יגיד ונשא עונו אלא כי [1] גמרי גזירה שוה למותר נדבה הוא דגמרי וכי תימא [3]אין גזירה שוה למחצה גלי רחמנא גבי חטאת [1] [8]ושחט אותה לחטאת אותה לשמה כשירה שלא לשמה פסולה אבל כל קדשים בין לשמן בין שלא לשמן כשרים אלא מנחת חוטא ומנחת קנאות דפסולין שלא לשמן מנלן חטאת טעמא מאי משום דכתיב בה היא ה״נ הא כתיב בהו היא [7]אשם נמי הא כתיב ביה הוא [6] ההוא הוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתיב [3]כדתניא אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר ואלא הוא למה לי [1]לכדרב הונא אמר רב [2]אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם כשר לשום עולה [1] ניתק אין לא ניתק לא אמר קרא הוא בהוייתו יהא: אמר רב מנחת העומר שקמצה שלא לשמה פסולה [6] הואיל ובאת להתיר ולא התירה וכן אתה אומר באשם נזיר ואשם

חטאת קרייה רחמנא. לפי טעם זה לא היה צריך ללמוד בפ״ק דזבחים (דף מ:) [1]דשמיעת הקול במה הלך ובמסקנא דשמעתין לא קאי אלא מדכתיב הוא: **מאי נפקא מינה הא תנא דבי רבי ישמעאל.** בזיקוי הדם (חולין ד׳ פה.) ופרק [2]המפלת בח״ (דף דף כב:) משני [3]מדדמי ליה ילפינן לפי שהג״ש מכתישות זו את זו אבל כאן ובהוליו בפ״פ הורה כהן (ד׳ מ:) דלפסד׳ לדרוש [4] דרש׳ להו [5] לתרוייהו וההיא דבפ׳ התכלת (לקמן ד׳ מה: ופס) קשיא גבי כבשים מעכבין את הלחם לא] וגמר בן נגס יהיו מיהיו ולא גמר יהיו מתהיינה והתם מצינן למילף תרוייהו דלחם וכבשים מעכבין זה את זה וכן בפ״ב דיומא (דף יח:) לא מכתשי אהדדי דמלי למילף דמן האב ולא מן האם או מן האם ולא מן האב מיקרי אחוות: **ליגמר** עונו מעונו דשמיעת הקול. אע״ג דשמיעת הקול גופא ילפינן במה הלך בפ״ק דזבחים (ד׳ מ:) ובעיא היא בפרק איזהו מקומן (זבחים דף נא.) אי דבר הלמד בבנין אב מחד ומלמד בג״ש ולא איפשיטא מכל מקום פריך שפיר דלגמר עונו מעונו דשמיעת הקול או נפשטו מהכא דבר הלמד בבנין אב אין מוחז ומלמד בג״ש [6] תימה דבתורות פרק הורה כהן (דף מ:) [6] ילף דלא מייתי אשם תלוי אלא על ספק חטאת קבועה בג״ש דגמור אשם באשם תלוי ונאמר ואשמו בלבור ואדרבה נילף עונו מעונו דשמיעת הקול דעולה ויורד להא דבעי למימר [6] דמותרה נדבה הוא דגמירי [3] לא קאי ובפ״ק דשבועות (דף י.) אשכחנא דיליף שעיר דראש מדש [לב] מעון עונו: **חטאת** טעמא מאי דכתיב בה היא. בכמה דוכתי משמע דילפינן עיכובא בחטאת דכתיב בה היא כאן ובפרק קמא דזבחים (דף י:) בשני מקומות [לג] רבי אלעזר אומר אף אשם אמר לו רבי יהושע חטאת גמור בה היא בשחיטה כו׳ עד התם חטאת טעמא מאי דכתיב בה היא ותימה דהתם בההיא פירקא [לד] (שם ז:) אמר חזן מן הפסח והחטאת [לה] יליף מקרא אחרינא ותירץ ה״ר חיים דחד לחטאת ששחטה לשם עולה וחד לחטאת [לו] ששחטה לשם חטאת מזיר ומצורע וקשיא לפירושו א״כ מאי פריך לעיל דלשם חטאת מזיר ומצורע תהא כשירה ותרלה משום דכתיב זאת תורת החטאת תורה אחת לכל חטאות ויש דוחקים דהכא דריש הוא לעכב היינו הוא דכתיב בשעיר נשיא משום דקאמר בפ״ק דזבחים (דף ה.) ג) אינן לו] כשירין למה הן באין ואומרין מצינו בבאין לאחר מיתה שהם כשרין ואינם מרצין דאשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשיה עולתה ואשם נמי קרב למותרו והשתא אי לאו דכתיב הוא בשעיר נשיא הוה אמינא חטאת נקבה דהיא גופה לא קרבה מותרה אלא לדמיס כגון מפרש שני חטאות נאחרות אחת דפסק רחמנא שלא לדמיס אבל שעיר נשיא דהוי זכר והוא גופיה קרב עולה למותרו ליתכשר שמואל מאיוורא דהא במנחת קנאות נמי לא כתיב הוא במקום עבודה ותירץ משי״ח דנחיי דלא כתיב בעבודה מ״מ מיירי גבי קרבן בהתוא והביא את קרבנו וגו׳ וא״ת והא כתיב כי כחטאת האשם הוא ר״ל דלא דרשינן אלא

מסורת הש״ס

ו) לקמן קח., ג) [לקמן מה:] עירובין נא. מכות יג: מולין פה. יבמות ח: נדה כב: יומא ב: מיר ה. תורות ח: בכורות לב., ג) [זבחים מח. כריתות כב:], ד) [זבחים ה: וש״נ], ה) שם, ו) ג״ז שם וש״נ תמורה יח., ז) וחולין הטעורים המותר מן המעות יפלו לנדבה. ל״ק, ח) [ל״ל יקח כסם עולות הבשר לשם מ״ו], ט) [מלורע פרשה ז], י) היל המטאת שעיר נשיא כתיב חטאת כו׳. ל״ק, כ) [ויקרא ד], ל) [ם ז], מ) ל״ל ובשעיר. ל״ק, נ) [ויקרא ד], ס) [ב״ק קי:], ע) ל״ק, פ) מיכה זו נמקק. ל״ק, צ) ועדיין אשם הוא ולא חזי לאקרוני לאשם הלבר פסול הוא. ל״ק, ק) התכלת מה: [לכאורה כך ל״ל משום דבפרק המפלת כב: לא משני כך ע״ש אתנם מדמקשו תוס׳ בדיבור זה הביא דפרק התכלת קמה גבי כבשים וכו׳ ל״ב ע״ב גם הגה״ה זו לא הוסיפו אלא נ״ל דל״ל ובכמה דוכתי וכן כתבו בלשון זה ביומא ב: ע״ש בד״ה הכ״מ ועי׳ תוס׳ מה כב: ד״ה זו היא], ר) דרשי להו עי׳ ביומא דף כ ב ע״ש שתילנו בפ״ח. ל״ק, ש) עיין רש״ש שהסתיר בכוונת התוס׳ שלכאורה הוא קושיא הש״ס בתוס ע״ש;, ת) המעיין שם יראה דרב אימי בר אמי הקשה קושיא זו לר״ש הקשה אלא לגה הוה הגבי בהוריות לפיס כך;, א) דלמותר מדבה כו׳ דבפ״ק דשבועות כו׳ דר״ש עון עון הוס״ד. ל״ק, ב) ל״ל לה וכ״ל אפילו למסקנא דשמעתין קאי;, ג) ל״ל אם אינן מרצים למה כו׳. ל״ק, ד) ועוד יש לומר דהוא דחטאת כו׳. ל״ק, ה) וע׳ תוס׳ זבחים ס: ד״ה מעטו;, ו) ראשם. ל״ק, ז) מיכה זו נמקק. ל״ק,

מוסף רש״י

הובא בסוף המסכת

שיטה מקובצת

א) כלום הגענו. כלומר לא הגענו. הרגמ״ה: ב) משום. דקשיא זוהא: ג) חטאת קרייה רחמנא. וא״ת מה בכך והלא בפ״ק דזבחים בעי למיגמר חטאת נזיר וחטאת מצורע זה מזה ופריך בכולהו פירכא ולא מצי יליף מהדדי עד דמייתי קרא בכולן לפיסולא והא נמי אי חטאת קרייה רחמנא היכא ילפינן מאידך הא איכא למיפרך מה לחטאת שכן טענן כלי וצפון וי״ל דודאי בחטאת גמורה לא שייך למילף מדקרייה רחמנא חטאת דכך שמן אבל מנחה הרי לאו חטאת שמה אמאי קרייה רחמנא חטאת ש״מ ליתן לו דין חטאת והוי כמו פסוק מיותר ע״ל דה״ק חטאת קרייה רחמנא להיות כמו חטאת בהמה שהיא תחתיה בעשירות וההיא כבר ילפינן בזבחים. מהר״פ: חטאת קרייה רחמנא. וא״ת הלא בפ״ק דזבחים מצריך קראי לכל החטאות ולא נפיק חד מאידך משום דחטאת קרייה רחמנא וי״ל דלפי המסקנא ניחא דהאי מילתא דהכא אינה עומדת א״נ אף למאי דס״ד השתא לא קשיא מידי דבשלמא שאר חטאת ששמן חטאת לא ילפינן מהדדי אלא מנחה כו׳. תוס׳ אחרות: ד) מנחת קנאות מותרה נדבה. אם הפרש מעות למנחת קנאות ונשתיירו מהן לאחר שקנה המנחה אותו מותר יהא נדבה וניתנין לשופרות המיוחדין למעות נדבת צבור לקנות מהן עולות לקיץ המזבח. הרגמ״ה: ה) קאמרת. עון כתיב בה כחטאת מה חטאת מותרה נדבה והשאר נמחק: ו) כי גמירי גזירה שוה למותר נדבה הוא דגמרי וכי תימא עיין תוס׳ זבחים דף י ע״ב ד״ה הרי הוא אומר: ז) ושחט אותה לחטאת. עיין זבחים דף ז ע״ב: ח) ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא דכתיב. והקשה רש״י בזבחים הא אשכחן הוא באשם שאינו לאחר הקטרת אימורין דכתיב בסוף פרשת ויקרא אשם הוא אשם אשם לה׳ גבי אשם תלוי וי״ל דאינו מיותר ואצטריך לדרשה כדפר״י בחומש אשם לדבות אשם גזילות ואשם שפחה חרופה יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מצורע ת״ל הוא וא״ת לגבי מאי מרבה להו וי״ל לגבי שתי שנים וקשה למה לי קרא לדבות אשם גזילות ואשם שפחה חרופה פשיטא דהא כתיב בהו ל״ל דלא דרשינן אלא

עין משפט נר מצוה

ז א מיי׳ פ״ה מהל׳ פסוה״מ הל״א:

ח ב מיי׳ פ״ד מהל׳ פסוה״מ הל׳ מז:

שיטה מקובצת (המשך)

ואיל בן שתי שנים וע״ק דמאי אצטריך למעט אשם נזיר ואשם מצורע משתי שנים פשיטא דהא כתיב בהו וכבש בן שנתו לאשם וכבש הוא בן שנה לכך נראה דהא דמרבה והא דממעט היינו לענין כסף שקלים וא״ת אמאי חזית דמרבית אלו וממעט אלו וי״ל דאשם גזילות ואשם שפחה חרופה דמי ליה בשתי שנים מה שאין כן באשם נזיר ואשם מצורע שהן בני שנה אז) ע) רב. דאמר רב הונא אמר רב אשם שניתק לרעייה. כגון שנתכפרו בעליו באחר ואח״כ נמצא ואמר הגזבר שיצא לרעייה עד שיסתאב משניתק לרעייה שנזרו עליו שירעוהו ושחטו לשם עולה כשר דלא הרי אשם אבל אם לא ניתק עדיין לרעייה ושחטו לשם ב) עולה פסול דאשם הוא ולא הבשר דאמר קרא הוא בהווייתו יהא אע״פ ששינה שמו בהווייתו יהא ואשם פסול הוא ומהאי טעמא אמר ושחטו לשם עולה דאשם כבש ועולה כבש דוקא הכא דכתיב הוא הא שאר זבחים דלא כתיב בהו ג) הוא בין ניתק ובין לא ניתק כי שחטו לזבח אחר כשר. הרגמ״ה: י-יא) עיין בהשמטות שבסוף המסכת יב) מסתבר ליה: יג) דמנכרא. שהוא מכזב פסל רחמנא שלא יאמרו מותר לשנות בקרבנות: יד) עליה שמן ולא יתן עליה לבונה: טו) שלא לשמה. כדמפרש לקמן אף היא: טז) סוטה. והוזלו שעורים מותר מן המעות יפלו לנדבה וכל היכא דאמרי׳ בתלמוד יפלו לנדבה היינו לשלש: יז) אשם. הבשר לשם אל המזבח ועורות להכהנים: יח) מחטאת. דאפי׳ מנחת חוטא דקרייה רחמנא חטאת לא ילפינן לה מחטאת משום מעוטא דאותה: הס״ד ומה״ד דכתיב בה. היא בחטאת: יט) ולא. שנשחט שלא לשמו ואי קשיא תיפוק לי דחטאת פסולה שלא לשמה מושחט אותה לחטאת תרוץ דההיא למצוה: כ) בשלא לשמו. ואי קשיא אשם נמי כתיב ביה הוא קודם שחיטה בצו את אהרן זאת תורת האשם קדש קדשים הוא לאו פירכא היא דלא חשי׳ אלא היכא דכתיב אשם הוא דמשמע שישחט לשם אשם: כא) כתיב. הוא והקטרה לאו עיקר הוא וליכא למימר הוא אשם: כב) שלא לשמו. גליון נ״א בס׳ ישן כת״י אשם נאמר בו הוא אחר הקטרת אימורין בפרשת צו את אהרן והקטירם הכהן המזבחה אשה לה׳ אשם הוא וליכא למימר הוא אשם ולא שנקטרו אימוריו דהא הוא עצמו שלא הוקטרו אימוריו כשר כדאמר פ׳ תמיד נשחט: כג) בחטאת נשיא כתיב: כד) באחר. דגבי חטאת: כה) עליו. דנדבה דשופרות עולה: כו) יהא. הא: כז) בחטאת חטאת דשמיעת קול: כח) ופ׳ המפלת. ל״ל ט״ס וע״ש בתוס׳ דף כב ע״ב ותוס׳ יומא דף ב ע״ב: כט) משני. ה״מ היכא דליכא דדמי ליה אבל איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן יש לומר דסמיך אקושיא דיעוד א״נ י״ל דהיכא דאין סותרות זו את זו ילפינן אף לא דמי ליה: ל) לדרוש תרוייהו: לא) דגמר בן נגס: לב) מעון עון: לג) מקומות בגמרא דרבי: לד) בההיא פרקא. ד) עי׳ תוס׳ זבחים דף ה ע״ב: לה) אחרון מן: לו) עיין בהשמטות שבסוף המסכת לז) לחטאת חלב ששחטה: לח) אינן מרצין למה: לט) והא דכתיב וזאת תורת האשם קדש: מ) הקרבן כגון חטאת. גליון וא״ת הא כתיב זאת תורת האשם קדש קדשים הוא וי״ל דלא כתיב במקום עבודה ואז לא דרשינן מינה שום דבר. וקשה להר״ר

א) ועי׳ בכריתות דף י ע״ב. ב) משמע דגרים בגמ׳ ושחטו לשם עולה ולכאורה ל״ע דל״כ אפילו לא ניתק נמי דהא קיי״ל דאפי׳ אשם כשר אם שחטו שלא לשמו ולזי״ל דאפי׳ אשם כשר אם שחטו שלא לשמו ואולי דלאחר שנתכפרו בעליו כאחר נ״ל דניתק. ג) לכאורה היאך מתכתב לה זבח אחר דבעי ניתוק אם נתכפרו כאחר זולת אשם ואולי דר״ל במפרש נקבה לעולה וילדה זכר דקיי״ל במתורה דף יח דיעה עד שיסתאב או במפרש נקבה לאפסח וע״ש בתמורה דף יט. ד) נראה דל״ל בההיא פרקא בגמ׳ דמן הפסח וכו׳. ועי׳ תוס׳ זבחים דף ה ע״ב: